

Passages uit Begrotingsbehandeling Buitenhandel en OS HOS 19-11-14

Over kleding, kinderarbeid en MVO Convenanten

Van Laar

Een meisje als Roopa, van wier bevrijding uit een bordeel ik getuige was, zal ik nooit vergeten. Ik heb met eigen ogen gezien hoeveel bijzondere mensen er dag in, dag uit aan werken om meisjes als Roopa hun vrijheid terug te geven. Zij hebben daar hulp bij nodig en verdienen die ook. Daarom dient de Partij van de Arbeid een amendement in om 3 miljoen euro vrij te maken voor de strijd tegen kinderprostitutie, zodat er nog meer kinderen worden gered en vele anderen een verschrikkelijk leed bespaard blijft...

De Indiase meisjes die gevangenzitten in spinnerijen, treft een vergelijkbaar leed. Ook zij worden uitgebuit en afgebeeld. Zij spinnen de garens die in onze kleding terechtkomen. Zij spinnen voor H&M, C&A en Primark. In India, Bangladesh en Cambodja zijn er nog honderdduizenden kinderen die labels, borduursels en kleding maken, ook voor onze kleding. Wat de PvdA betreft is er geen plek voor producten van kinderarbeid op de Nederlandse markt. Daarom heeft de Partij van de Arbeid ook een initiatiefvoorstel geschreven op dat punt. Maar wij willen ook dat de kledingbranche zelf haar belofte houdt. Deze bedrijven beloofden ons dat zij uiterlijk in 2016 de ergste vormen van kinderarbeid uit hun kleding zouden halen. Sindsdien is er nog maar weinig verbeterd. Minister, hoe gaat u ervoor zorgen dat de kledingindustrie kinderarbeid uitbant?

De heer Leegte (VVD):

Ik werd getriiggerd door wat de heer Van Laar zei over Bangladesh en de textielindustrie, omdat de minister in Trouw al een antwoord heeft gegeven op die vraag. Zij zegt daar namelijk: "Strafrechtelijke handhaving is in eerste instantie iets dat in Bangladesh zelf goed geregeld moet worden. Wij kunnen onze tijd en ons geld beter besteden aan een aanpak van de textielketen als geheel. Gedragscodes, een initiatief als Accord en een dialoog met alle betrokken partijen hebben meer impact dan een of twee rechtszaken." De minister zegt precies wat zij kan doen. We hebben daar wel vaker discussie over gehad, maar wat moet de minister van u nog meer doen dan zij gezegd heeft te doen?

De heer Van Laar (PvdA):

Er wordt nu al ruim een jaar gesproken over een convenant met de kledingbranche over de doelen die zij zichzelf stellen en hoe zij die waar gaan maken. Wij willen graag dat de minister er mede voor zorgt dat er in dat convenant een geloofwaardig en realistisch plan van aanpak komt te staan. Daaruit moet blijken dat de kledingbranche ook zelf die kinderarbeid uit de kleding gaat halen. Nu heeft de branche alleen een doel gesteld. Vervolgens is er ruim een jaar lang niets gebeurd. 2016 is al behoorlijk dichtbij; nog iets meer dan een jaar en dan zijn we er al. Er moet echt een goed plan komen, want we zien in die spinnerijen dat de misstanden niet ver weg in de keten zitten. Ze zitten niet verstopt in de keten en elk bedrijf had kunnen weten dat ze daar hun garen vandaan halen.

De heer Leegte (VVD):

U jut de minister op om in Bangladesh de boel te gaan regelen, terwijl het probleem is dat er in Bangladesh goede wetgeving is die niet wordt gehandhaafd. Dat is het hele punt. Er staan

fabrieken die acht verdiepingen hoog zijn, terwijl ze maar vijf verdiepingen hoog hadden mogen zijn. Dat is het probleem! Hoe gaat u nu het echte probleem oplossen?

De heer **Van Laar** (PvdA):

Wat ons betreft zit het probleem in Nederland. Mensen kopen hier kleding waar kinderarbeid in zit, terwijl ze dat niet willen. Wij moeten ervoor zorgen dat dit niet meer gebeurt. Dat doen we ook voor de hoeveelheid insecticiden die wordt gebruikt voor het verbouwen van een product. We stellen aan allerlei producten eisen, maar dat doen we niet voor kinderarbeid. Wij zeggen daarom: "Die norm hebben wij gesteld, want kinderarbeid is niet acceptabel. Wereldwijd vindt men dat niet acceptabel en dan moet je er ook voor zorgen dat het niet in onze producten zit."

De heer **Leegte** (VVD):

Ik denk dat wij het allemaal met elkaar eens zijn dat wij moeten kijken naar wat wij kunnen bijdragen aan de bestrijding van ebola. Mijn vraag blijft echter staan hoe wij in Bangladesh de boel kunnen oplossen. Wat stelt de Partij van de Arbeid concreet voor? Wat vindt de Partij van de Arbeid dat wij concreet moeten doen?

De heer **Van Laar** (PvdA):

Bedrijven moeten zich houden aan de internationale richtlijnen die zijn afgesproken. Bedrijven moeten hun ketens doorlichten. Zij moeten kijken waar kinderarbeid zit, en als zij die tegenkomen, moeten zij die eruit halen. Dat doen bedrijven niet, bewust niet. Het zit in de spinnerijen, die direct stoffen toeleveren aan de kledingfabrieken in Bangladesh. Het is niet ver weg en verstopt. Dat hadden die bedrijven kunnen weten. Sterker nog, Primark zegt: wij wisten het niet, maar wij hebben er wel controleurs rondlopen. Dan heb je op de verkeerde dingen gecontroleerd.

De **voorzitter**:

Mijnheer Leegte, tot slot.

De heer **Leegte** (VVD):

Precies. Als ik het goed begrijp, zegt de Partij van de Arbeid: bedrijven moeten zich houden aan de internationale regels.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie):

Ik dacht dat de heer Van Laar aan zijn afronding bezig was. Ik heb nog een vraag over de kledingsector, waarover de heer Van der Laar zonet heeft gesproken. Er ligt een amendement voor in de Kamer om te bezien of wij tot een versnelling kunnen komen met betrekking tot het textielconvenant. Hoe staat de Partij van de Arbeid ertegenover om daaraan een push te geven?

De heer **Van Laar** (PvdA):

Elke duw in de goede richting is een duw in de goede richting. Die zullen wij dus steunen.

.....

Voordewind

Ik kom op het IDH, het Initiatief Duurzame Handel. In de IOB-evaluatie lezen wij dat dit nog te weinig oplevert als het gaat om directe armoedebestrijding. Bovendien is er sprake van onderbesteding. Heb ik de minister aan mijn zijde als ik haar vraag of ook leefbaar loon een key indicator moet zijn binnen het IDH? Dat zou een voorwaarde moeten zijn om aan armoedebestrijding te doen binnen het IDH. Is de minister dat met ons eens?

Ik dank de minister voor de brief die wij net voor de begrotingsbehandeling hebben gekregen over de **risicosectoranalyse**.

.....

Dan kom ik te spreken over de **sectoranalyse**. De brief is net binnen. We horen dat de adviezen van de maatschappelijke organisaties die hebben meegedacht eigenlijk amper zijn meegenomen in de analyses. De minister zegt dat zij die wel openbaar wil maken, eventueel via een website, maar het is toch een gemiste kans dat die kritieken niet serieus zijn genomen en niet zijn meegenomen in de analyses? Kan de minister verklaren waarom dit het geval is geweest? Hoe kunnen we die organisaties goed betrekken bij het vormgeven van de convenanten? Het is een multi-stakeholderproces om te komen tot die convenanten. Kan de minister daarop ingaan?

In de kledingsector worden langzaam maar zeker verbeteringen doorgevoerd. Dat is positief. Het zou echter ook goed zijn als bedrijven die daar nu mee bezig zijn, in de vorm van cofinanciering met de overheid, aan de slag kunnen om daar nog een stevige stimulans op los te laten, zodat we in 2016 tot concrete en afrekenbare doelstellingen kunnen komen betreffende het convenant. Is de minister bereid om het amendement op dat punt van de ChristenUnie samen met GroenLinks, te ondersteunen? Wil de minister de aanpak van het Bangladesh-akkoord ook voor de andere sectoren gebruiken? Er stonden heel goede indicatoren in dat akkoord. Het feit dat het een verdrag betrof en geen convenant maakte het nog sterker. Kunnen het Bangladesh-akkoord en alle elementen eromheen gebruikt worden voor de aanstaande convenanten?

Tweede termijn begrotingsbehandeling BuHOS 20-11-2014

Ploumen:

Eerst maar eens textiel. Met de textielsector wordt momenteel een convenant uitgewerkt. Het is, zoals de heer Voordewind zegt, echt tijd om de voornemens om te zetten in concrete actie. Als je rond de tafel gaat zitten, is het altijd ingewikkelder dan je aanvankelijk denkt, hoor ik terug, maar we houden met elkaar zorgvuldig in de gaten dat het resultaten gaat opleveren. We kijken zeker ook naar de goede en bruikbare elementen van het Bangladesh-akkoord voor andere sectoren. Ik zeg echter wel tegen de heer Voordewind: de ene sector is de andere niet. Ik wil heel sectorspecifiek opereren, maar natuurlijk zullen we kijken naar gedaan werk. Als het gedane werk extra inzet vraagt, sta ik daar in beginsel positief tegenover.

Mevrouw Agnes Mulder (CDA):

Ik heb nog een vraag over het vorige punt, namelijk over kleding in Bangladesh. Ik hoorde naar aanleiding van mijn vraag uit het veld dat er voorbeelden zijn van het Amerikaanse type hulp, namelijk dat er gewoon mensen worden ingevlogen die helpen met het opzetten van de verandering die daar nodig is. In wezen leiden ze de mensen daar echter niet echt op, waardoor ze eigenlijk op de lange termijn niet echt duurzaam bezig zijn. Ik hoop dat wij dat op een andere manier doen, want anders weet ik niet hoe zinvol dit is.

Minister Ploumen:

Natuurlijk moet dat duurzaam zijn. Het is hun land, het is hun industrie en het zijn hun vrouwen en meisjes die in die fabrieken werken. We hebben in de afgelopen periode eigenlijk gewerkt met een combinatie van de typen interventies die mevrouw Mulder noemt. We steunen het opleiden van arbeidsinspecteurs uit Bangladesh, want die moeten het werk gaan doen. Tegelijkertijd was de situatie rondom dat akkoord en de uitvoering ervan natuurlijk heel precair.

Er ontbrak gewoon soms expertise om de goede inspecties te kunnen doen, dus er zijn ook teams van experts daarheen gegaan. Onze inzet is om, zelfs als we dat doen, die kennis nadrukkelijk over te dragen. Ik ben het zeer eens met mevrouw Mulder dat het duurzaam moet zijn. Mensen zelf moeten daar in charge zijn. Dat geldt zeer zeker ook voor de Bengaalse overheid, als ik dat er nog bij mag zeggen.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie):

Over maatschappelijk verantwoord ondernemen en de sectorrisicoanalyses hebben we net een brief van de minister ontvangen. Ik zie daarin veel verwijzingen naar bedrijven. De bedrijven moeten die convenanten natuurlijk maken, maar er waren ook klachten van de ngo's. Zij vroegen waarom hun kritieken niet zijn meegenomen. Kan de minister garanderen dat in de opmaat naar die convenanten voor 2016 die ngo's als waakhonden sterk betrokken worden, in een multi-stakeholderproces, bij het maken van die convenanten?

Minister **Ploumen**:

Die sectorrisicoanalyses zijn eigenlijk de eerste stap in het proces. Er zijn maatschappelijke organisaties die betrokken zijn geweest, maar die niet al hun bevindingen of al hun inzichten terugvinden in de rapportage. Dat geldt ook voor bedrijven. Er zijn bedrijven die vinden dat niet helemaal is verwoord wat zij graag zouden willen hebben. Dat is ook een beetje de aard van het proces. De heer Voordewind maakt natuurlijk terecht het punt dat het enorm belangrijk is om maatschappelijke organisaties te betrekken. Dat kan als waakhond, maar ik laat het graag aan de maatschappelijke organisaties zelf over hoe zij hun rol willen invullen. Dat zal ook van sector tot sector verschillen. Dat ze nadrukkelijk betrokken moeten zijn, staat wat mij betreft buiten kijf.

De convenanten worden overigens in nauwe samenwerking met de Sociaal-Economische Raad uitgevoerd. Daarmee borg je natuurlijk voor een deel al wat dan met een vreselijk woord — vier keer de woordwaarde, zeg ik tegen de heer Smaling — "multi-stakeholderdialoog" heet. Ik begrijp heel goed dat de heer Voordewind het ook over specifieke organisaties heeft, die bijvoorbeeld op een specifieke sector heel deskundig zijn of daar nadrukkelijk een positie over willen innemen.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie):

De minister is het met mij eens dat die organisaties betrokken moeten worden. Ik vraag mij af hoe dat concreet wordt. Welke marges en welke mogelijkheden om invloed uit te oefenen heeft de minister? Hoe kan zij die partijen daadwerkelijk aan tafel krijgen? Als die mogelijkheden er niet zijn, zijn er wel allemaal goede bedoelingen, maar komt er uiteindelijk over een halfjaar misschien weer zo'n brief.

Minister **Ploumen**:

Ik zou heel graag een heel simpel antwoord willen geven op de vraag van de heer Voordewind, maar dat kan net even niet. Die convenanten zijn namelijk overeenkomsten tussen bedrijven en overheden. Die convenanten zijn sectorspecifiek en soms hangt het ook een beetje af van de landen. De rol van ngo's zal dus ook verschillen. De ene keer zullen de ngo's inderdaad de waakhonden zijn, en de andere keer zijn ze misschien zelfs wel de mediators. Ze kunnen dus verschillende rollen op zich nemen. Ik zeg de heer Voordewind echter nogmaals heel graag toe dat ik zal aansturen op de mogelijkheid van een actieve bijdrage van ngo's. Ik zal daarop ook toezien. Ngo's zullen al dan niet partij zijn in een convenant. Die variant is er immers natuurlijk ook nog. Het moet echter heel duidelijk zijn dat ngo's partners in dit traject zijn.

De heer **Jan Vos** (PvdA):

Het is toch wel heel bijzonder dat het convenant over de steenkolen is overeengekomen. Ik wil de minister daarmee complimenteren. Het is iets wat nog onder PvdA-staatssecretaris Heemskerk in gang is gezet, twee kabinetten terug. Daarna heeft het gedurende een kabinetsperiode stilgelegen, en nu waait er weer een andere politieke wind. Je ziet dat de slachtoffers van mensenrechtenschendingen in Colombia op deze manier weer een stukje dichterbij worden gebracht bij waar ze recht op hebben. Dat mis ik nog een beetje in dit prachtige convenant, waarover ik dus buitengewoon te spreken ben. Hoe gaan we om met wat heet "remedy" en "compensation" in de "Ruggie principles"? Excuses voor de Engelse woorden. Het gaat er hierbij dus om dat de slachtoffers van die schendingen van mensenrechten eigenlijk ook zouden moeten worden gecompenseerd volgens de internationale afspraken. Daaraan ontbreekt het nog een beetje in het convenant. Dat is ook een heel concreet punt, zeg ik in navolging van mijn collega van de ChristenUnie.

Minister Ploumen:

Die "genoegdoening voor de slachtoffers" — dat is volgens mij de beste vertaling in het Nederlands — ligt in eerste instantie bij de overheid en het rechtssysteem in Colombia. Daar moet men vrede, verzoening en genoegdoening gestalte geven. Ik wil daaraan echter heel graag een bijdrage leveren en Nederland wil daaraan graag een bijdrage leveren. Dat willen wij op een paar manieren doen. In de eerste plaats kunnen de energiebedrijven en onze delegatie tijdens het bezoek, maar ook daarna, in gesprek gaan met de mijnbouwbedrijven om hen ertoe op te roepen om hun verantwoordelijkheid op dat punt te nemen. Dat gaan we doen, als het aan mij ligt. In de tweede plaats ben ik in gesprek met mijn collega's in de Colombiaanse regering. Wij bekijken of Nederland de ervaringen kan inbrengen die wij hier hebben opgedaan op het gebied van transitional justice, ervaringen die wij hebben kunnen opbouwen in de afgelopen decennia in verschillende contexten. Kunnen wij daaraan samen met de Colombianen werken? Verder sta ik open voor andere suggestie over manieren waarop wij kunnen proberen om mensen om de tafel te krijgen, of voor suggesties over het monitoren van dit soort processen.

Van Laar

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er in Nederlandse kleding nog altijd producten van kinderarbeid en kinderslavernij verwerkt zitten;

verzoekt de regering, ervoor zorg te dragen dat in het convenant met de kledingbranche een geloofwaardig en realistisch plan van aanpak wordt opgenomen dat ervoor zorgt dat uiterlijk in 2016 kleding die het product is van de ergste vormen van kinderarbeid, in Nederland niet meer verkocht wordt,
en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Laar en Sjoerdsma. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Ploumen:

De motie op stuk nr. 21 van de Partij van de Arbeid gaat over het uitbannen van de ernstigste vormen van kinderarbeid in de kledingbranche. Ik beschouw de motie als ondersteuning van beleid en laat graag het oordeel aan de Kamer. [De motie is op 25-11-2014 aangenomen]

Voordewind:

De tweede motie gaat over de kledingsector. Daarover is de minister ook positief. Die zou een voorbeeldfunctie kunnen hebben bij de convenanten die worden gemaakt.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat er grote uitdagingen zijn in de textielsector die sinds een jaar gezamenlijk worden aangepakt door bedrijven, maatschappelijke organisaties, kennisinstututen en de overheid;

overwegende dat de kledingsector langzaam maar zeker verbeteringen doorvoert, maar dat er een extra impuls nodig is om tot een convenant te komen;
verzoekt de betrokken partijen, spoedig voortgang te boeken met het tot stand komen van dit convenant en daar vervolgens concrete opvolging aan te geven;

vraagt de regering, dit proces financieel te ondersteunen door middel van cofinanciering, en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Voordewind, Van Ojik en Van Laar. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 30 (34000-XVII).

Ploumen:

De motie-Voordewind c.s. op stuk nr. 30 gaat over de textielsector. Ik heb daar al iets over gezegd. De motie is ondersteuning beleid. Het oordeel erover laat ik graag aan de Kamer. [De motie is op 25-11-2014 aangenomen]

Volledige tekst begrotingsbehandeling:

19-11-2014: <http://www.indianet.nl/pdf/BegrotingBuitenlandseHandelEnOntwikkelingssamenwerking19-11-2014.pdf>

20-11-2014: <http://www.indianet.nl/pdf/BegrotingBuitenlandseHandelEnOntwikkelingssamenwerking-2eTermijn20-11-2014.pdf>